

skills balancing

European Territorial Cooperation Programme

Greece - Bulgaria

INVESTING IN OUR FUTURE

Дейност 3.3. Изследване върху адаптацията на инструментите за учене през целия живот в трансграничния регион България-Гърция (области Благоевград, Смолян, Кърджали и Хасково)

/ РЕЗЮМЕ /

Определението за учене през целия живот, залегнало в Националната стратегия за учене през целия живот, 2014-2020 година е използваното в Меморандума на ЕК за УЦЖ (2000), а именно: “всяка дейност за учене, предприемана през целия живот за подобряване на знанията, уменията и компетентностите”. То обхваща всички форми на образование, обучение и учене - формално, неформално, самостоятелно - в които човек участва през целия си живот - от предучилищното възпитание и подготовка до висшето образование и ученето на възрастни. Инструментите за развитие на системата за учене през целия живот УЦЖ са: Националната квалификационна рамка (НКР); Системите за валидиране; Система за осигуряване на качество; Кредити в професионалното образование и обучение.

Целта на тези инструменти е да осигурят подходяща цялостна среда за учене през целия живот, съответстваща на реалната динамика на промените в житейски път на човека.

Приемането на Национална квалификационна рамка (НКР) на Република България е в изпълнението на ангажимента на България съгласно Препоръката на Европейския парламент и на Съвета за създаване

skills balancing

European Territorial Cooperation Programme

Greece - Bulgaria

INVESTING IN OUR FUTURE

на Европейска квалификационна рамка (ЕКР) за учене през целия живот. Националната квалификационна рамка на Република България обхваща цялата образователна система и всички квалификации в нея.

Признаването и сертифицирането на придобития чрез неформално или самостоятелно учене опит може да се извърши чрез валидирането му - подход, който отчита резултатите от ученето, пести време и средства, не изисква откъсване от производството, разширява възможностите за получаване на знания, умения и компетентности в повече и в нови, различни професионални области.

Създаване на „Система за идентифициране и признаване на неформално придобити знания, умения и компетентности” в партньорство с работодателски организации - БСК, БТПП, АИКБ, организации на работниците и служителите - КНСБ и КТ „Подкрепа”, държавни институции - МТСП, АЗ, НАПОО, Главна Дирекция „Изпълнение на наказанията” към МП.

Гарантирането на свободен достъп до валидиране, независимо от пола, възрастта, социалното положение или етническата принадлежност е заложено в нормативните документи на системата за народна просвета и е приоритет на училищата.

Въвеждането на система за осигуряване на качеството на ПОО до края на 2015 г. е една от дейностите, заложи в Националната стратегия за учене през целия живот за периода 2014-2020 година.

Въвеждане на система за кредити в професионалното образование и

skills balancing

European Territorial Cooperation Programme

Greece - Bulgaria

INVESTING IN OUR FUTURE

обучение е предвидено да се извърши до 2016 г. Към момента такава система има единствено във висшите училища.

Проучване на формите за учене през целия живот в трансграничния регион България-Гърция (области Благоевград, Смолян, Кърджали и Хасково)

Както бе посочено по-горе, ученето през целия живот обхваща всички форми на образование, обучение и учене - формално, неформално, самостоятелно - в които човек участва през целия си живот.

Формалното образование е целенасочено и организирано обучение, което обхваща лица, навършили възраст за задължително обучение, без да са придобили съответната образователна степен и/или степен на професионална квалификация.

Неформалното обучение също е целенасочено и организирано, но успешното му завършване не води до придобиване на степен на образование (клас, етап) или степен на професионална квалификация (вкл. и квалификация по част от професия). Най-често срещаните форми на неформално обучение са курсове, частни уроци, семинари, работни срещи с обучителен характер, обучение на работното място инструктажи по безопасността на труда и др. Успешното завършване на неформалното обучение може да бъде или да не бъде придружено от издаването на някакъв документ - удостоверение, свидетелство или друго.

Самостоятелно учене може да бъде целенасочено и нецеленасочено. Целенасочено (преднамерено) самостоятелно учене е целенасочена учебна

skills balancing

European Territorial Cooperation Programme

Greece - Bulgaria

INVESTING IN OUR FUTURE

дейност, предприета с цел повишаване на персоналните знания и умения. Най-често срещаните форми (начини) на самостоятелно обучение са обучение с помощта на член от семейството, колега или приятел, ползване на печатни материали/издания - книги, учебници, професионални списания, ръководства, ползване на компютър, гледане на телевизионни образователни програми или аудиовизуални продукти на други носители с образователна цел, посещения на музеи, исторически и природни забележителности с участието на екскурзовод, посещения в учебни центрове, библиотеки и читалища с образователна цел.

1.1. Обучаващи институции в трансграничния регион България - Гърция

В трансграничния регион България - Гърция (области Благоевград, Смолян, Кърджали, Хасково) съществуват към момента 673 институции за формално обучение, от предучилищното възпитание и подготовка до висшето образование и ученето на възрастни. По последни данни на НСИ и НАПОО, общо в четирите области има 248 детски гадина, 365 учебни институции и 60 лицензирани ЦПО.

Знанията, уменията и компетенциите придобити чрез неформално или самостоятелно учене могат да бъдат валидирани и признати. По последни данни на МОН, в четирите области има 27 професионални гимназии, извършващи валидиране на знания, умения и компетенции,

skills balancing

European Territorial Cooperation Programme

Greece - Bulgaria

INVESTING IN OUR FUTURE

придобити чрез неформално или самостоятелно учене в 26 професии.

1.2. Учащи в трансграничния регион България - Гърция

Най-голяма част (близо 60%) от учащите в региона са в общообразователните училища. В професионално обучение (за придобиване на ПК) участват около 16%, а 15% са студенти.

По отношение обучението за възрастни, болшинството от записаните лица са в ЦПО, предимно за придобиване на I СПК.

2. Целеви групи за обучение - социално-демографски профил

Целевите групи за професионално обучение (за втора, трета и четвърта степен на ПК) са предимно лицата, завършили основно или средно образование (в зависимост от професията), т.е това са лица на възраст между 15 и 64 години.

2.1. Разпределение на целевата група по възраст, пол и местоживеене

Около 7% от целевата група в региона са в училищна възраст (между 15 и 19 г.), 8% са младите хора между 20 и 24 г. и останалите 86% са на възраст между 25-64 г.

Социално-демографската структура на целевата група в региона по пол, възраст и икономическа активност показва, че образователната структура на населението в трансграничния район България-Гърция се различава съществено от тази за страната. Значително по-голяма част е

skills balancing

European Territorial Cooperation Programme

Greece - Bulgaria

INVESTING IN OUR FUTURE

относителния дял на лицата с основно образование-над една четвърт от населението в четирте области на възраст 25-64 г. Над три четвърти общо са лицата с основно и средно образование.

2.3.Образователна структура на целевата група

Образователната структура на населението на възраст 25-64 години показва,че с висше образование общо за трансграничния район е 18,3% от населението в тази възрастова група,при 26,2% за страната. Със средно и основно образование този процент е 76,4%, при 69% за страната.Особено тревожва е тенденцията за Кърджалийска област където този процент достига 78,9%.

3.Направленията по области на образование и квалификационна степен

Направленията по области на образование и квалификационна степен, по които се осъществява обучение в трансгранични регион показва,че то се осъществява в 15 направления, в това число: тешхника; производство и преработка; архитектура и строителство; селско,горско и рибно стопанство; ветеринарна медицина; здравеопазване; социални услуги; услуги за личността; транспорт; опазване на околната среда; обществена сигурност и безопасност; Броя на обучените лица по част от професията иле за придобиване на СПК през 2014 г. в трансграничния регион България-Гърция е 5 369 лица получили обучение за придобиване на СПК и 9787 лица за придобиване на правоспособност по част от професията.

skills balancing

European Territorial Cooperation Programme

Greece - Bulgaria

INVESTING IN OUR FUTURE

Направленията по области на образование и квалификационна степен в региона, по които се осъществява валидиране на знания и умения, придобити чрез неформално или самостоятелно учене показва, че това е ставало по девет области, в това число: изкуства, стопанско управление и администрация; информатика; техника; производство и преработка; архитектура и строителство; селско, горско и рибно стопанство и услуги за личността и е завършило с придобиване на I, II и III степен на професионална квалификация.